

**Raport podsumowujący  
Badania aktywności młodych ludzi w Lublinie**  
**Młodzi w Lublinie**

Badania zrealizowano w ramach Europejskiej Stolicy Młodzieży Lublin 2023  
Pracownia Badań i Diagnoz Społecznych Sp. z o.o.

Szanowni Państwo,

Lublin, jako pierwsze miasto w Polsce będzie Europejską Stolicą Młodzieży w 2023 roku. Propozycja programu działań opartego o europejskie wartości, włączanie do współdecydowania o mieście, równość, dostępność, zapobieganie dyskryminacji sprawiły, że Europejskie Forum Młodzieży to właśnie naszemu miastu przyznało ten zaszczytny tytuł.

Współpraca na rzecz tworzenia miasta przyjaznego młodym wpisuje się w nasze najnowsze cele rozwoju. Lublin potrzebuje kolejnych spójnych i interdyscyplinarnych projektów dla młodzieży, ponieważ chce być miastem otwartym i przyjaznym, odpowiadającym na zmieniające się potrzeby i aspiracje młodych. Miejscem, które stwarza im warunki do rozwoju, tworzy nowe możliwości i przestrzeń do realizacji marzeń oraz różnorodnych pasji, a głos młodzieży jest słyszany i doceniany.

Już teraz przygotowujemy bogaty i ciekawy program obchodów, wypełniony wydarzeniami kulturalnymi, społecznymi, sportowymi i edukacyjnymi. Wspólnie dołożymy wszelkich starań, aby 2023 rok był czasem niepowtarzalnej energii oraz zaskakujących pomysłów, źródłem inspiracji zarówno dla mieszkańców, jak i wszystkich, którzy w tym czasie odwiedzą nasze miasto.

Lublin potrzebuje pomysłów młodych ludzi, które sprawią, że stanie się jeszcze lepszym miastem do życia. Zapraszamy do Lublina i współpracy przy tworzeniu Europejskiej Stolicy Młodzieży 2023. Razem tworzymy miasto naszych marzeń.

dr Krzysztof Żuk  
Prezydent Miasta Lublin



Szanowni Państwo,

Tytuł Europejskiej Stolicy Młodzieży to ogromne wyróżnienie, ale także duże wyzwanie, któremu możemy sprostać tylko wspólnie. Przyznając je Lublinowi, Europejskie Forum Młodzieży uznało, że nasze miasto posiada właściwą przestrzeń do różnorodnych działań służących wsparciu i rozwojowi młodzieży. Lublin to miejsce spotkań młodych ludzi z całej Europy i świata, otwarte i dostępne dla wszystkich, wspierające ich potrzeby, pomysły i marzenia.

Warunkiem sukcesu w działaniach na rzecz młodzieży jest poznanie jej potrzeb i wyobrażeń o przyjaznym mieście. Dlatego w ramach prac nad programem Europejskiej Stolicy Młodzieży przeprowadziliśmy Akcję #Poznajmy się, by wspólnie odpowiedzieć na pytanie o to, czego potrzebują i oczekują młodzi ludzie z Lublina.

Trzymają Państwo w ręku raport z pierwszych badań, mających na celu przygotowanie procesu opartego na konkretnych zasobach i marzeniach młodych mieszkańców Lublina.

Dziękuję wszystkim, którzy dzieląc się informacjami, refleksjami i pomysłami przyczynili się do powstania tej publikacji. Spojrzenie Młodych na Lublin stanowi dla nas inspirację oraz impuls do dalszych, wspólnych działań.

Beata Stepaniuk-Kuśmierzak  
Zastępca Prezydenta Miasta Lublin ds. Kultury,  
Sportu i Partycypacji  
Pełnomocnik Prezydenta ds. Europejskiej Stolicy  
Młodzieży 2023



## CEL BADAŃ

---

*Głównym celem* badań było poznanie opinii młodych osób związanych w różnym stopniu z Lublinem na temat postrzegania tego miasta, aktywności młodych i wiedzy dotyczącej projektu Europejska Stolica Młodzieży Lublin 2023 (w skrócie – ESM Lublin 2023).

Zakres tematyczny badań:

- ◆ Jak młodzi ludzie postrzegają Lublin? Jakie są spontaniczne skojarzenia młodych ludzi z tym miastem?
- ◆ jakim Lublinie marzą młodzi ludzie?
- ◆ Jakie są w ramach Internetu (media społecznościowe) źródła wiedzy o tym, co dzieje się w Lublinie?
- ◆ Jaki jest poziom wiedzy o ESM Lublin 2023?
- ◆ Jak oceniany jest program ESM Lublin 2023? Które jego elementy są atrakcyjne dla młodzieży?
- ◆ Jak młodzież chce (deklaratywnie) zaangażować się w ESM Lublin 2023 (na poziomie biernym – uczestnictwo, i aktywnym – organizacja, współorganizacja, wolontariat)?
- ◆ Jak młodzi w Lublinie spędzają swój czas wolny?
- ◆ Gdzie młodzi spędzają czas w Lublinie?
- ◆ Jakie powinno być miejsce dla młodzieży, żeby młodzi dobrze się w nim czuli (lista cech)?
- ◆ Co jest potrzebne do aktywności młodych?
- ◆ Jakie są bariery aktywności młodych?
- ◆ Czego brakuje młodym w Lublinie?

## REALIZACJA BADAŃ

**Badanie desk research** zrealizowano w terminie od 1 do 30 października 2021 r. Analiza desk research powstała na podstawie aktualnych ogólnokrajowych danych. Badania młodzieży w różnych miastach w skali kraju pozwoliły odnieść się do młodzieży zamieszkującej i uczącej się w Lublinie. Raport został przedstawiony w załączniku.

**Badanie ankietowe online** zrealizowano w terminie od 15 października do 30 listopada 2021 r. za pośrednictwem serwisu Webankieta.pl. Młodzi mieszkańcy Lublina wypełnili 1555 ankiet, w tym 29 w językach obcych (angielskim i ukraińskim).

W przestrzeni miasta przygotowano 5 **punktów badawczych**. Wydarzenia odbyły się w następujących terminach i lokalizacjach: 20 października – Akademickie Centrum Kultury i Mediów UMCS „Chatka Żaka”; 5 listopada – pl. Litewski; 19 listopada – Centrum Handlowe VIVO, al. Unii Lubelskiej 2; 22 listopada – Zespół Szkół Chemicznych i Przemysłu Spożywczego, Al. Racławickie 7; 26 listopada – Centrum Handlowe Plaza, ul. Lipowa 13. Przeprowadzono w tych punktach ponad 100 ankiet.

W terminie do 19 listopada przeprowadzono 10 **indywidualnych wywiadów pogłębionych**, które pozwoliły pogłębić poddane analizie zagadnienia oraz rozszerzyć konteksty aktywności współczesnej młodzieży. W wywiadach wzięły udział osoby w różnym wieku, różnej płci oraz ze zróżnicowanych środowisk, w tym jedna osoba cudzoziemka.

**Wywiady fokusowe** w formie warsztatów kreatywnych zrealizowano w dwóch formach i terminach. Warsztaty stacjonarne zostały przeprowadzone 4 grudnia 2021 r. w kawiarni Creamy Cafe przy ul. Rymwida 8 w Lublinie z udziałem 10 osób (w tym 3 osób niesłyszących oraz cudzoziemek). Warsztaty w formie on-line za pośrednictwem platformy Zoom odbyły się 10 grudnia 2021 r. z udziałem 8 uczestników.

Badania realizowano z udziałem osób w wieku od 10 do 30 lat, związanych z Lublinem poprzez miejsce zamieszkania bądź szkołę, uczelnię czy też spędzanie w mieście czasu wolnego. Ankiety polskojęzyczną wypełniło 1555 osób. Największym zainteresowaniem ankietą cieszyła się wśród osób w wieku od 15 do 19 lat (53% ogółu badanych). Osoby w tym wieku miały największe poczucie, że badanie (w tym temat ESM Lublin 2023) jest skierowane właśnie do nich. Najmniejsze zainteresowanie zagadnieniem Europejskiej Stolicy Młodzieży oraz ogólnie tematami młodzieży było wśród osób w wieku od 25 do 30 lat (tylko 5% badanych).

Raporty cząstkowe oraz raport podsumowujący badania można pobrać ze strony [www.mlody.lublin.eu](http://www.mlody.lublin.eu)



## SKOJARZENIA MŁODYCH Z LUBLINEM

Z czym tobie kojarzy się Lublin? Jakie wywołuje emocje, myśli? Czy młodzież Lublina widzi swoje miasto podobnie? W odpowiedzi na to pytanie w badaniach padały zazwyczaj krótkie hasła, które tutaj przedstawiamy już uporządkowane w kategorie. Ich liczebność pokazuje, jak bardzo różnorodne obrazy Lublina mają młodzi ludzie i które elementy tej wizji zostają w pamięci.

Dla badanej młodzieży Lublin to:

**Miejsce sentymentalne:** dom rodzinny, mieszkająca w Lublinie rodzina oraz znajomi, znajome, przyjaciele, przyjaciółki, spotkanie bliskiej osoby, miejsce pracy, nauki, miejsce urodzenia, wspomnienia z czasów młodości: *Dom, mieszkam tu od urodzenia, tu się wychowałem, chodziłem do szkoły, tu studiuję, pracuję, mam rodzinę i przyjaciół.*

**Miasto studenckie:** uczelnie, studenci i studentki, życie studenckie, Akademickie Centrum Kultury i Mediów UMCS „Chatka Żaka”.



*Z Lublinem kojarzą mi się przede wszystkim uczelnie, a szczególnie dwie, KUL i UMCS – na jednej studiuję. Miasteczka studenckie, życie studenckie, ogólnie studenci. Klimat studencki, zwłaszcza w Juwenalia ściągający studentów z innych miast, np. z Krakowa lub Warszawy.*

**Symbol Lublina:** cebularz, koziołek, czarcia łąpa (legenda), trolejbus, Unia Lubelska, Maszt Niepodległości.



*Lublin według mnie znany jest z cebularzy. Bardzo mi się to podoba, że mamy coś swojego, charakterystycznego tylko dla naszego małego miasta.*

**Miejsca Lublina:** Stare Miasto, Zalew Zemborzycki, plac Litewski (pokaz fontann), Ogród Saski, Muzeum Wsi Lubelskiej, Brama Krakowska, plac im. Lecha Kaczyńskiego.



*Lublin jest miastem bogatym w przestrzeń do spędzania wolnego czasu na spacerach – w przestrzeni staromiejskiej lub zielonej, jak parki, okolice zalewu.*

**Sport:** żużel, piłka nożna, baseny, np. Aqua Lublin, skatepark, stadion, Arena Lublin, Stadion Lekkoatletyczny, osoby uprawiające sport.



*Nie sposób przejść obojętnie obok takich obiektów jak Aqua Lublin, Arena Lublin, Stadion Lekkoatletyczny, czy nie cieszyć się z osiągnięć sportowych naszych sportowców (m.in. zdobycie trzech medali na olimpiadzie w Tokio).*

**Miasto Inspiracji** to najczęściej podawane hasło kojarzące się z Lublinem; funkcjonuje ono samodzielnie, bez dodatkowych określeń czy przykładów.

**Kultura:** Carnaval Sztukmistrzów, Noc Kultury, Jarmark Jagielloński, Falkon, Kozienalia i Juwenalia, wiele wydarzeń, wśród których każdy znajdzie coś dla siebie, np. Splat!FilmFest, Lubelska Liga Gier Miejskich, miejsca kultury, np. Akademickie Centrum Kultury i Mediów UMSC „Chatka Żaka”, Centrum Kultury w Lublinie, Centrum Spotkań Kultur, Młodzieżowy Dom Kultury, kina.



*Lublin od zawsze kojarzył mi się (i kojarzy do tej pory) z kulturą. Miasto samo w sobie jest ogromnym ośrodkiem kulturalnym, a na jego mapie można znaleźć wiele instytucji, które to potwierdzają (...). W kalendarium można znaleźć naprawdę szeroką gamę różnego rodzaju eventów, które dzieją się w mieście (...), przez co czasami jest mi naprawdę trudno zdecydować się, które wydarzenie jest moim ulubionym.*

**Rozrywka:** nocne życie miasta, kluby, restauracje jako jedno z miejsc spotkań młodych ludzi, lodziarnie, galerie.



*Moje skojarzenia z Lublinem to jakieś fajne miejsca, w których można coś pysznego zjeść, jakieś fajne miejsca, gdzie można wspólnie posiedzieć.*

**Działalność społeczna:** zaangażowanie w sprawy miasta, wolontariat.



*Tu się urodziłem i mieszkam. Staram się angażować w różne sprawy, które dotyczą miasta. Kojarzy mi się jako miasto, które ma spory potencjał, który jest jeszcze niewykorzystany w pełni. Mimo wszystko lubię to miasto, bo mam z nim bardzo dużo wspomnień.*

**Klimat:** atmosfera miasta, Lublin zielony, przytulny, spokojny, cichy, klimatyczne miejsca, widoki.



*Bardzo podoba mi się to, że w Lublinie jest wiele zachowanych starszych budowli, nie ma tysiąca wieżowców i supernowoczesnych budynków. Klimat miasta jest niesamowity. Przyjechałam do Lublina na studia i zakochałam się w tym mieście, jego wyglądzie. Plac Litewski, który otoczony jest pięknymi budynkami, jest idealnym miejscem do fotografowania czy spędzania czasu i upajania się tym widokiem.*

**Miasto wygodne:** kameralne, łatwe do przemieszczania się, także piechotą czy rowerem, z ciekawą ofertą, z bliskim dostępem do ważnych miejsc, w którym łatwo poznać innych ludzi.



*Lublin to jest moje miasto, ja tutaj się urodziłem, więc jestem „cebularzem” od urodzenia, (...) to jest takie miasto-szkatułka. Bo jest na tyle duże, żeby było tam dużo ciekawych rzeczy, ale na tyle małe, żeby dało się do nich dotrzeć piechotą albo jakimkolwiek środkiem transportu. Takie duże miasto, ale przy okazji małe i w tym jest jego urok, że nie ma takich drapaczy chmur, najwyższej jakieś wyższe wieżowce, które w naszej skali lubelskiej wyglądają na wysokie.*



*Wielkowiejskość połączona z pewnego rodzaju swojskim spokojem, brakiem gonitwy – tym dla mnie jest Lublin. Miasto, które ma kilkaset tysięcy mieszkańców, lecz jest w nim wszechobecny spokój, przestrzeń na usłyszenie własnych myśli.*

**Problemy:** komunikacja nocna (tłok, słaby rozkład), brak bezpieczeństwa, brak pracy po studiach, brak otwartości na innych ludzi, zaśmiecenie, smog, mało zieleni, korki na ulicach i brak miejsc parkingowych.

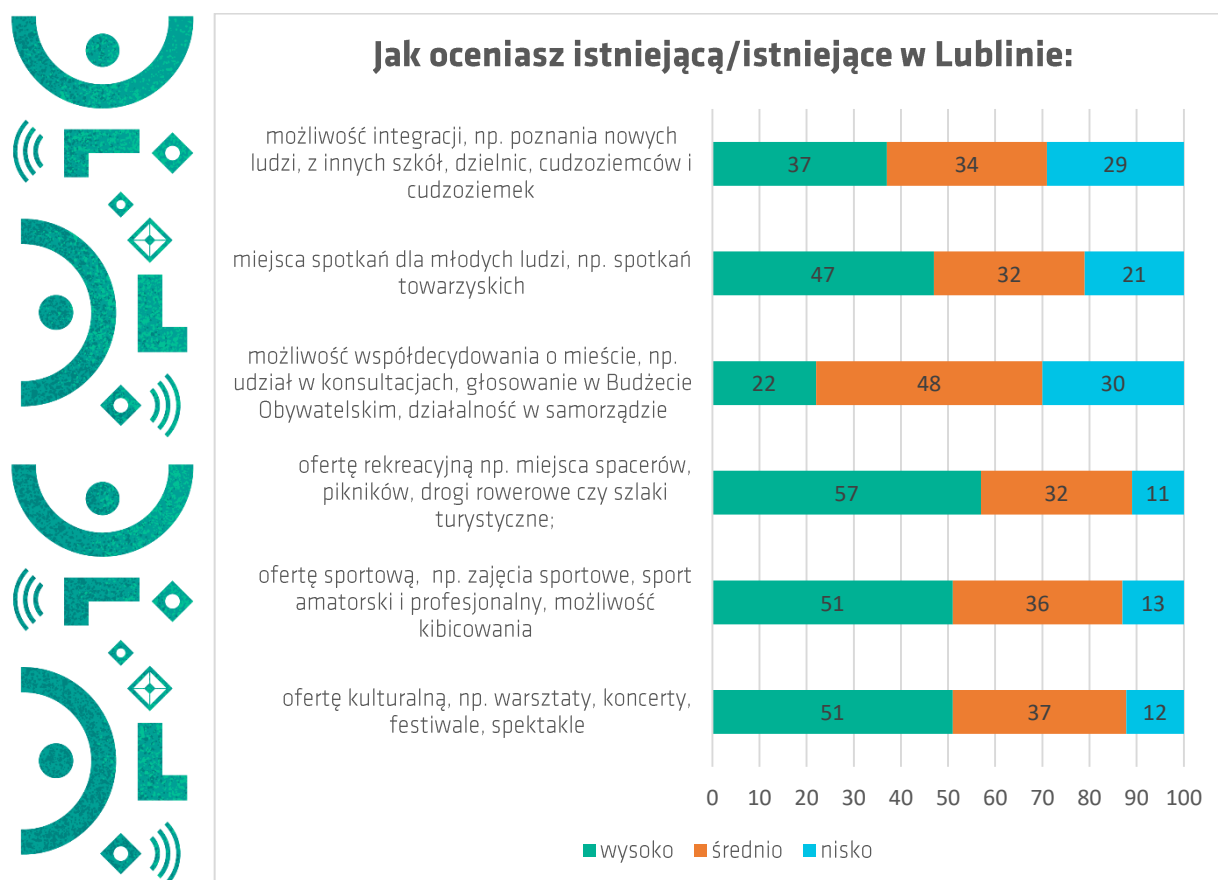


*Miasto, w którym jest pełno studentów, ale słabo o pracę ze względu na słaby przemysł, więc zastanawiam się nad przeprowadzką z Lubelszczyzny.*



## LUBLIN: OFERTA LUBLINA DLA MŁODZIEŻY

Oferta Lublina to działania kulturalne, sportowe, miejsca spotkań, możliwość rekreacji, integracji czy też współdecydowania o mieście. Jak ją ocenia młodzież? Na wykresie widzisz słupki, które mówią o tym, ile procent uczestników i uczestniczek ankiety oceniło kategorię wysoko, ile średnio, a ile nisko. Najwięcej osób oceniło wysoko ofertę rekreacyjną, czyli parki, miejsca spacerów, drogi rowerowe. Podobne oceny posiadają oferty sportowa i kulturalna – ponad połowa uczestników oceniła je bardzo wysoko. Niżej oceniana jest możliwość integracji, a najniżej została oceniona możliwość współdecydowania.



Wykres 1. Odpowiedź na pytanie dotyczące oferty Lublina. N-1555, w %.

## JAK TO JEST BYĆ MŁODĄ OSOBĄ W LUBLINIE?

---

Miasto daje młodzieży sporo możliwości, zwłaszcza edukacyjnych czy kulturalnych. Niemal każda osoba może znaleźć coś dla siebie. Dzięki licznym festiwalom można poszukiwać też nowych zainteresowań, także niszowych. Czasem pojawia się jednak potrzeba, by zmienić miejsce, wyjechać z Lublina i złapać gdzie indziej garść inspiracji. I wrócić, bo klimat tego miasta, jego przytulność, ale też liczebność młodych ludzi sprawiają, że dobrze być młodą osobą w Lublinie. Dobrze jest żyć w mieście, które tętni życiem, zwłaszcza w lecie. A kiedy, zdaniem osób uczestniczących w wywiadach, byłoby jeszcze lepiej? Gdyby Lublin był bardziej otwarty i tolerancyjny, dostępny dla osób z niepełnosprawnościami, a także gdyby między osobami w różnym wieku panował mniejszy dystans i widoczne było zaufanie.



*Mi się też wydaje, że osobom młodym żyje się całkiem dobrze w Lublinie, że mamy dużo przez uniwersytety, mamy dużo wydarzeń kierowanych do mojej grupy wiekowej, (...) dużo miejsc, gdzie można się spotkać, dużo inicjatyw.*

# LUBLIN MARZEŃ

Młodzi ludzie widzą rozwój miasta, ale wskazują też swoje marzenia i kierunki, w jakich – ich zdaniem – miasto powinno się kierować. Zwracają szczególnie uwagę na to, żeby w mieście było bezpieczniej. Pragną mieć zdecydowanie większą ofertę rozrywek, lepsze możliwości rozwoju swoich zainteresowań, w tym aktywności sportowej (także tej całkowicie amatorskiej i dostępnej dla osób, które zakończyły już edukację). Istotne jest także, żeby Lublin był miastem ekologicznym, czystym i estetycznym. Jakie jeszcze są marzenia młodych o Lublinie? Poniżej można zapoznać się z pozostałymi propozycjami.

## *Lublin spotkań:*

- ◆ z licznymi kawiarniami dla młodych ludzi, w centrum i w osiedlach, zarówno małych i klimatycznych, jak i sklepów znanych sieci handlowych,
- ◆ z miejscami spotkań dla młodych, np. placami zabaw, miejscami wśród zieleni.

## *Lublin wspierający rozwój:*

- ◆ z inicjatywami młodych i przestrzenią do ich realizowania w szkołach, z ofertą dla każdej grupy wiekowej i zainteresowań,
- ◆ z przestrzenią do nauki, czyli miejscami, w których można się uczyć w spokoju,
- ◆ z przestrzenią dla sportu, czyli z boiskami, orlikami, halami, basenami, stadionami dla różnych drużyn sportowych, np. futbolu amerykańskiego,
- ◆ ze wsparciem psychologicznym dla osób w potrzebie.

## *Lublin zielony:*

- ◆ z większą ilością zieleni w mieście, w postaci nowych nasadzeń drzew i kwiatów, z parkami, zadbanymi wąwozami,
- ◆ dbający o zwierzęta, inwestujący w nowe schroniska, wybiegi dla psów,
- ◆ ekologiczny w różnych rozwiązaniach, takich jak elektryczne autobusy,
- ◆ z czystym powietrzem.

## *Lublin rozrywkowy:*

- ◆ zapewniający dostęp do różnorodnych sklepów w galeriach handlowych, z parkami rozrywki, takimi jak wesołe miasteczko, park tematyczny, zoo, różnymi atrakcjami turystycznymi.

## *Lublin bezpieczny:*

- ◆ zarówno w centrum, jak i na osiedlach,
- ◆ bez agresywnych, pijanych ludzi,
- ◆ bez zachepek.

*Lublin czysty:*

- ◆ bez zaśmieconych miejsc,
- ◆ z mieszkankami i mieszkańcami, którzy dbają o miasto i czystość w nim,
- ◆ z graffiti w wyznaczonych miejscach,
- ◆ z zadbaną architekturą, np. wyremontowanymi budynkami.

*Lublin z dobrą komunikacją:*

- ◆ w mieście i do innych miejscowości, gmin,
- ◆ z bezpłatną komunikacją,
- ◆ z większą ilością dróg rowerowych.

*Lublin z kulturą:*

- ◆ z większą liczbą koncertów i różnorodnych wydarzeń,
- ◆ ze sztuką na ulicy,
- ◆ do którego przyjeżdżają znani artyści.

*Lublin z perspektywami:*

- ◆ z możliwością dobrej pracy, na dobrych warunkach i z satysfakcjonującą płacą.

*Lublin z atmosferą:*

- ◆ radosną i spokojną,
- ◆ z przyjaznymi ludźmi.

*Lublin dostępny i otwarty:*

- ◆ z wydarzeniami integrującymi ludzi mówiących różnymi językami, sprawnych w różnym stopniu, słyszących i niesłyszących, widzących i niewidzących,
- ◆ dla wszystkich łatwy w poruszaniu się i odkrywaniu,
- ◆ otwarty na odmienność.

*Lublin nowoczesny:*

- ◆ miasto, w którym zabytki spotykają się z nowoczesnością, w architekturze i technologii,
- ◆ gdzie czuje się ciągły rozwój.

Wybrane wypowiedzi młodych o wymarzonym Lublinie:



*Mój wymarzony Lublin jest pełen zieleni. Jest w nim dużo okazji do uczestniczenia w jakichś tanich wydarzeniach kulturowych. A także stwarza dużo okazji do samorozwoju i pomocy innym, na przykład poprzez wolontariat. Kursuje też więcej trolejbusów i autobusów. Jest wiele możliwości rozwijania swoich pasji (np. w domu kultury), nie wydając zbyt wielu pieniędzy.*



*Taki, gdzie każdy może czuć się bezpiecznie oraz może pokazać, kim naprawdę jest, nie obawiając się wytykania palcami przez innych mieszkańców.*



*Zielony, z jeszcze większą liczbą osób działających społecznie, z miejscami dla młodych wspomagających rozwój czy po prostu umożliwiającymi spotkania.*



*Dużo parków i zieleni, śmietniki do segregacji śmieci rozstawione po miejscach publicznych, hotele dla owadów i ptaków, więcej miejsc EKO, duże place zabaw, ulepszone skateparki, kawiarnie EKO, które byłyby przystosowane do młodzieży, np: gry, planszowe i komputerowe, książki, przy stolikach pufy bądź huśtawki zamiast krzesel, kawy bezkofeinowe dla dzieci i nie tylko oraz desery i dla niektórych nawet jedzenie vege.*



*Polska Dolina Krzemowa, więcej warsztatów odnośnie do start-upów, zakładania biznesu, nowych technologii, więcej TEDx, Fuckup Nights, miejsc zachęcających do kreatywnego działania, pełnych ciekawych i ambitnych ludzi, warsztatów, budynków organizacji, dedykowanych spotkaniom i łączeniu ludzi o podobnych pasjach.*

## SPOSOBY SPĘDZANIA WOLNEGO CZASU

Jak młodzież spędza wolny czas? Jakie ma zainteresowania? Trudno na te pytania odpowiedzieć w prosty sposób. I dobrze! Wielość odpowiedzi, zainteresowań, pasji, osobowości pokazuje, jak różnorodni są młodzi ludzie. Niektórzy lubią spędzać czas w domu czy na spacerach, inni trenują sporty bądź rozwijają talenty. Część osób spędza czas ze znajomymi lub rodziną, część woli w samotności. Są tacy, których zainteresowania nie kończą się na jednym temacie, którzy łączą różnorodne tematy. Są też tacy, którzy poświęcają się w pełni jednej pasji. I to jest piękne – siłą młodzieży w Lublinie jest jej różnorodność.

Poniżej przedstawiamy przykłady tego, co o swoim wolnym czasie opowiedzieli nam młodzi lublinianie i lublinianki.

**Media:** gra na komputerze czy telefonie, spędzanie czasu w Internecie, nagrywanie/tworzenie zdjęć, filmów, np. TikTok, rozmowy ze znajomymi na czatach, programowanie, tworzenie grafik, aktywność w mediach społecznościowych.

**Spotkania:** ze znajomymi, z przyjaciółmi i przyjaciółkami, sympatią, rodziną, spotkania grup zainteresowań, np. fanów BMW, harcerstwo.

**Rozwój zainteresowań:** gotowanie (w tym kuchnia roślinna), pieczenie, śpiew, czytanie, taniec, oglądanie filmów i seriali, rysowanie, malowanie, słuchanie muzyki i podcastów, gra na instrumentach, majsterkowanie, pisanie, fotografia, gry planszowe, uprawa ziemi/opieka nad roślinami, teatr, prace ręczne/rękodzieło, np. tworzenie świeczek, szydełkowanie, szycie na drutach, projektowanie ubrań, nauka języków, sztuka cyrkowa, komponowanie muzyki, rzeźbienie – zainteresowania są rozwijane samodzielnie lub w różnych instytucjach kultury, np. szkołach tańca, teatrach, muzeach, kinach.

**Aktywność sportowa:** joga, ćwiczenia na siłowni, jazda na rowerze, gry zespołowe, np. koszykówka, siatkówka, piłka nożna, piłka ręczna, rolki, łyżwy, żeglownianie, pływanie, gra w bilard, jazda motocyklem, autem, wrotki, deskorolka, kręgle, szachy, polo dance, jazda konna, bieganie, oglądanie meczów, wspinaczka, akrobatyka, łowienie ryb, tenis, narty biegowe, szermierka, badminton – aktywność sportowa jest podejmowana na treningach lub samodzielnie.

**Działalność społeczna:** organizacja zbiórek, uczestnictwo w akcjach organizowanych przez różne organizacje

**Rozrywka:** wyjścia do klubów, imprezy ze znajomymi, uczestnictwo w koncertach, wyjścia do restauracji i pubów.

**Spacer:** po mieście, w lesie, ze znajomymi, samemu, z psem (w tym opieka, zabawa), oglądanie ciekawych krajobrazów lub zaułków Lublina.

**Zwiedzanie i podróże:** wyjazdy poza Lublin, wyjazdy do większych miast albo cichych miejsc, mini wycieczki.

**Rozwój duchowy i osobowy:** modlitwa, medytacja, rozwój osobisty.

**Dbanie o siebie:** stylizacja paznokci, stylizacja ubioru.

**Zakupy:** zakupy w galeriach, ciucholandach.



Wybrane cytaty młodzieży nt. sposobów spędzania wolnego czasu:



*Zazwyczaj na świeżym powietrzu, ze znajomymi lub w kawiarniach, dlatego przyda nam się jak najwięcej klimatycznych miejsc – super by były stylizowane ogrody na jakieś pikniki czy po prostu wydarzenia lokalne. Bardzo lubimy aktywne formy, takie jak jazda rowerem, na rolkach czy kulturowe eventy.*



*Czytam książki, oglądam filmy i seriale, gotuję, leżę, jeżdżę do lasu, uprawiam sport, chodzę na spacer i wychodzę ze znajomymi.*



*Spotykam się ze znajomymi, np. w Parku Saskim, lub śpię, ponieważ po szkole najczęściej jestem tak wykończona, że nie mam już na nic innego siły.*



*Nie ma czasu wolnego od nauki, codziennie mamy sprawdziany i kartkówki. A jak się jakiś zdarzy, to [spędzam go – przyp. red.] na boisku lub na telefonie.*



*Wychodzę ze znajomymi, brakuje nam jednak miejsc do przyjemnych i spokojnych spacerów, Ogród Saski jest mały, zwłaszcza gdy zwiedziło się go już tyle razy.*



*Lubię spędzać ten czas kreatywnie, rozwijając swoje pasje artystyczne.*



*Lubię próbować nowego jedzenia, dlatego cieszę się, gdy w Lublinie pojawiają się nowe restauracje.*



*Staram się organizować wyjazdy w plener ze znajomymi, w miejsca warte zobaczenia z przyczyn historycznych lub przyrodniczych.*

## MIEJSCA SPĘDZANIA WOLNEGO CZASU

Młode osoby uczestniczące w ankiecie wskazują, że najczęściej spędzają czas wolny w domu, a jak z niego wychodzą, to najczęściej kierują swoje kroki na Stare Miasto, plac Litewski czy do galerii handlowych. Lubią też spędzać czas na swoim osiedlu, w dzielnicy, ale z chęcią też korzystają z przestrzeni w centrum miasta. Nie wszyscy jednak odnajdują dobre dla siebie miejsce, niektórzy zauważają, że miejsc dla młodzieży w Lublinie jest wciąż za mało.

Gdzie spotkasz młodych ludzi w Lublinie? Poniżej zebraliśmy informacje o miejscach, w których młodzi spędzają swój czas wolny od szkoły, nauki, pracy czy innych obowiązków.

### *Miejsca w centrum miasta*

Stare Miasto, Krakowskie Przedmieście – deptak, plac Litewski, plac Zamkowy, Brama Krakowska, plac Dominikański, plac Hempla, zaułek Hartwigów, plac Po Farze, plac Katedralny, plac im. L. Kaczyńskiego koło Centrum Kultury.

### *Miejsca w okolicy domu*

Place zabaw, mosty, stacje kolejowe, miejsca i budynki opuszczone.

### *Miejsca komercyjne*

Galerie handlowe, escape room, kawiarnie, bary i puby restauracje, kluby.

### *Miejsca w przestrzeni zielonej, rekreacyjnej*

Wąwozy, Stary Gaj, parki: Ludowy, Zawilcowa, Rury, im. Jana Pawła II, Ogród Saski; Górkę Czechowskie, Ogród Botaniczny, Zalew Zemborzycki, Las Dąbrowa, rzeki: Czerniejówka, Bystrzyca; przestrzeń osiedli i ulubione ławeczki. miejsca związane ze sportem: boiska, skatepark, ścianki wspinaczkowe, lodowiska (Iceman), stajnie, parki trampolin, ścieżki rowerowe, sale, hale treningowe, siłownie, strzelnice, stadion, np. Arena, żużlowy, kręgielnie.

### *Miejsca związane z kulturą*

Domy kultury, kina, kościoły, Muzeum Wsi Lubelskiej, Centrum Spotkania Kultur, ACKiM Chatka Żaka, biblioteki, Centrum Kultury (wirydarz CK), Galeria Labirynt.

### *Własna przestrzeń*

W domu, u znajomych.

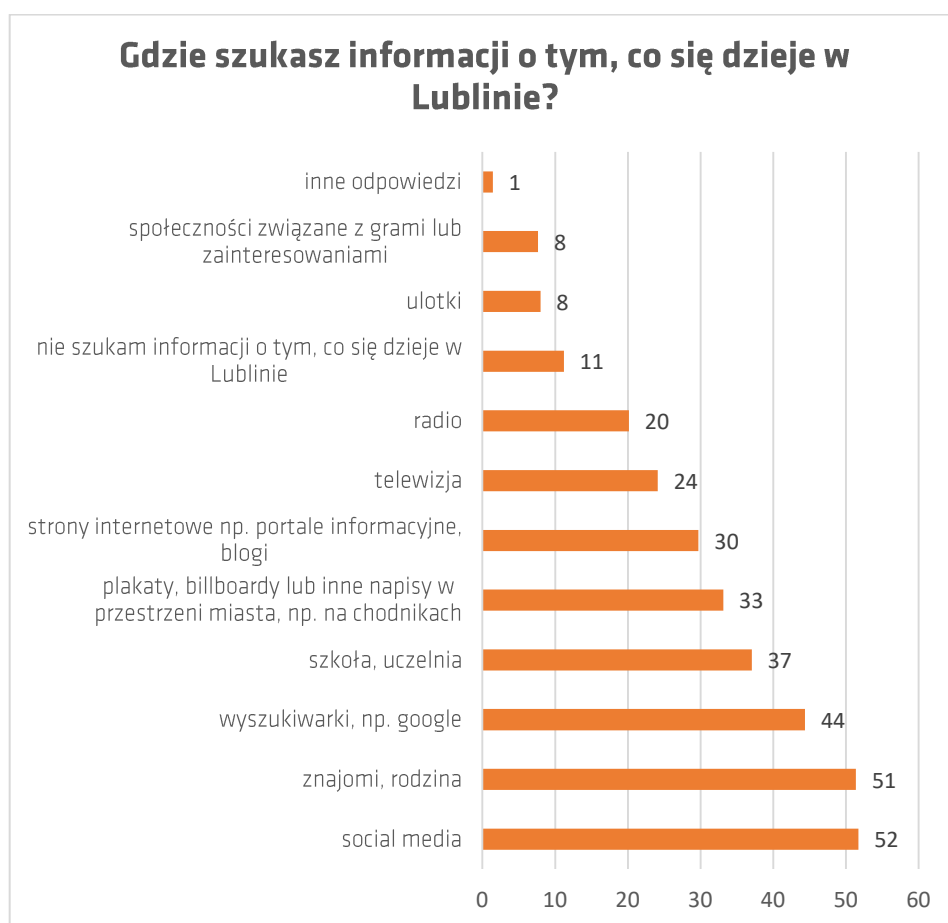
Ulubione miejsca w Lublinie zdaniem jednego z rozmówców:



*Lubię jeździć rowerem nad zalew. Zdarza mi się też wychodzić ze znajomymi na Stare Miasto, np. na lody, do McDonalda, na gofry, na rurki z kremem albo po prostu na przechadzkę.*

## ŹRÓDŁA WIEDZY O WYDARZENIACH W LUBLINIE

Najczęściej źródłem informacji o Lublinie są social media, znajomi/rodzina, wyszukiwarki, np. Google. Przestrzenią, w której uzyskuje się informacje o tym, co się dzieje w Lublinie, jest również szkoła czy uczelnia, a także plakaty i billboardy zamieszczone w mieście. Strony internetowe, portale czy blogi rządziej są odwiedzane w poszukiwaniu informacji, podobnie jak telewizja, radio, ulotki czy społeczności związane z grami czy zainteresowaniami.



Wykres 2. Odpowiedź na pytanie dotyczące źródeł szukania informacji o Lublinie, N-1555, w %.

### WPŁYW WIEKU NA SPOSÓB POSZUKIWANIA INFORMACJI

Młodsze osoby (w wieku od 10 do 14 lat) w większym stopniu korzystają z wiedzy o wydarzeniach w Lublinie usłyszonej od kogoś. Znajomi, rodzina czy nauczyciele podpowiedzą, prześlą informację o jakimś wydarzeniu, może zachęcą czy wprost zaproponują wspólne wyjście. Osoby w tej grupie wiekowej chętnie też skorzystają z wyszukiwarek internetowych, np. Google. Im starsza młodzież, tym bardziej samodzielnie i aktywnie poszukuje informacji, zwłaszcza dotyczących własnych zainteresowań.

Najczęściej początek szkoły średniej czy studiów są momentem, kiedy zaczyna się poznawać miasto i jego ofertę na własną rękę. Osoby ze szkoły średniej, jak i studenci i studentki, chętnie korzystają z informacji przekazywanych w różnej formie przez szkoły ponadpodstawowe (średnie) i uczelnie.

Osoby po 20. roku życia chętniej korzystają z social mediów, takich jak Facebook, Instagram, rzadziej TikTok czy Twitter, a także ze stron internetowych, portali czy blogów. W przypadku Facebooka, który jest najbardziej informacyjną platformą dla młodych, trudnością jest to, że w celu dostępu do bieżących informacji trzeba najpierw obserwować i najlepiej dodać do ulubionych odpowiednie profile i fanpage. W przeciwnym razie poszukiwania informacji są trudniejsze.

Wszystkie grupy korzystają z plakatów i informacji dostępnych w przestrzeni miasta czy szkół. Bez względu na wiek korzysta się także z informacji, które podają znajomi czy rodzina.

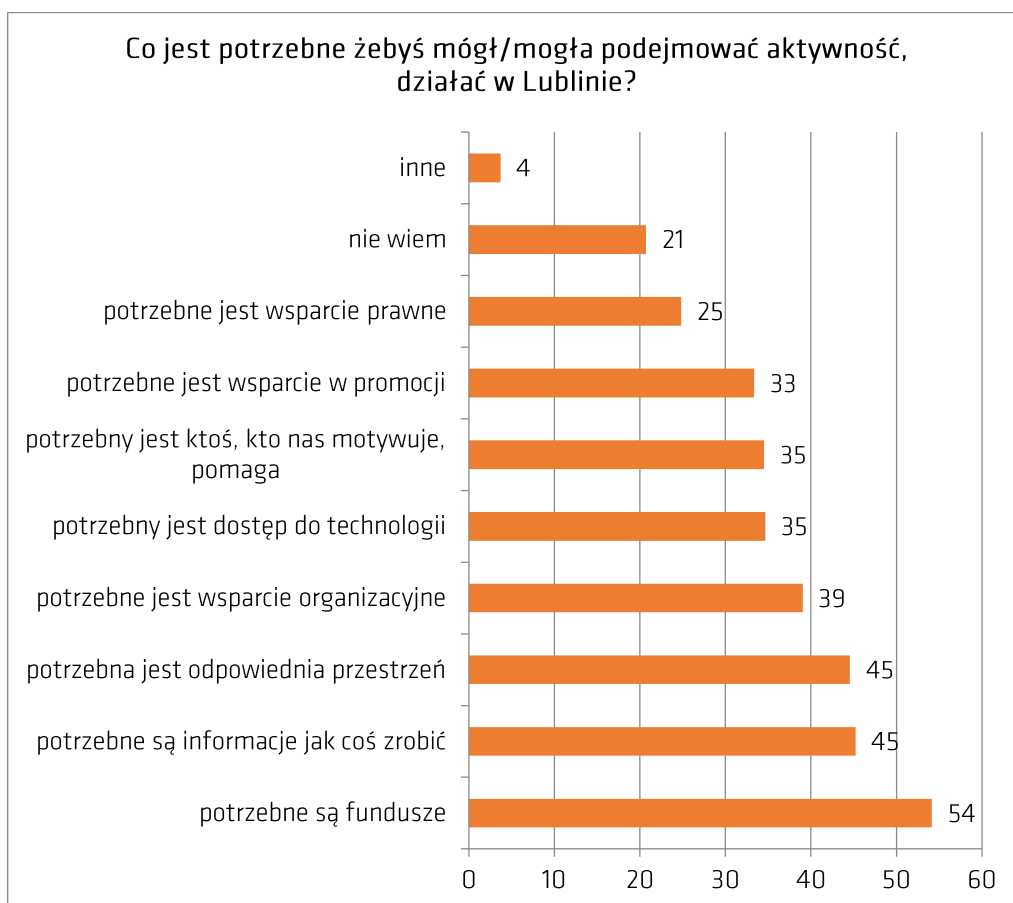
### JAK DOBRZE KOMUNIKOWAĆ SIĘ Z MŁODYMI?

- ◆ planuj dużą promocję, by trafiły na nią także osoby nieobserwujące jeszcze twoich social mediów,
- ◆ jeśli tworzyć jedno miejsce dla wszystkich informacji to najlepiej aplikację na telefon,
- ◆ realizuj kampanię informacyjną do rodziców,
- ◆ dbaj o adekwatny przekaz w różnych social mediach,
- ◆ współpracuj ze środowiskiem szkolnym i uczelnianym, przekazuj informacje, w tym plakaty, do szkół średnich oraz uczelni.

## PREFEROWANE FORMY WSPARCIA AKTYWNOŚCI

Młodzi ludzie biorący udział w badaniach sporo opowiedzieli o swoich aktywnościach. Ważne jest dla nich, by Lublin był miejscem, w którym młodzież inicjuje wydarzenia, realizuje swoje pomysły. Co jest potrzebne, by młodzi ludzie rozwinęli skrzydła? Największym wsparciem do realizacji własnych inicjatyw są fundusze, informacje, odpowiednia przestrzeń oraz potrzebna jest pomoc organizacyjna, np. w zaplanowaniu działań, zorganizowaniu czegoś. Młodym osobom potrzebny jest też dostęp do technologii, a także wsparcie osoby, która motywuje oraz pomoc w promocji. Najmniejsze zainteresowanie dotyczy wsparcia prawnego.

Wraz z wiekiem uczestnicy i uczestniczki badań częściej wskazują, że do realizacji swoich pomysłów potrzebne jest posiadanie środków finansowych oraz wsparcie w zakresie promocji. Osoby najmłodsze częściej wskazywały, że nie wiedzą, co jest potrzebne do realizacji pomysłów.



Wykres 3. Odpowiedź na pytanie dotyczące wsparcia jakie młodzi ludzie potrzebują, żeby działać, N-1555, w %.

Chcesz wspierać młodych w aktywności? Mamy dla ciebie kilka rad od uczestników i uczestniczek badania:

- ◆ stwórz w szkole pole do realizacji inicjatyw uczniów i uczennic,
- ◆ zapewnij poczucie bezpieczeństwa, by bez obaw mogli eksperymentować, popełniać błędy, a czasem... „zniknąć” z kilku lekcji (w imię sprawy),
- ◆ motywuj i wspieraj, gdy pojawią się trudności, niemiłe słowo czy coś nie wyjdzie,
- ◆ przekazuj informacje i wiedzę przez programy rozwojowe dla młodzieży, udział w różnych akcjach i projektach, które zakładają aktywność młodych ludzi, warsztaty, wspieranie inicjatyw,
- ◆ zachęcaj do udziału w nich, wypatruj osoby z potencjałem i pomóż im stawiać pierwsze kroki!

Zdaniem uczestniczek i uczestników wywiadów, to szkoła, zwłaszcza średnia (ponadpodstawowa), może być pierwszym, naturalnym terenem uczenia się aktywności. To tu powinny być tworzone warunki do inicjowania działań przez młodzież i tu powinny pracować osoby, które będą dla młodych wsparciem, zachęcą do działania.



## MIEJSCA SPOTKAŃ MŁODZIEŻY

Młodzież bardzo często mówi o tym, że potrzebuje swoich miejsc, takich, w których będzie można spędzić czas i spotkać się ze znajomymi. Jakie powinny być te miejsca?

**Przytulne** – miękkie kanapy i pufy, kolorowe światło, dużo roślin, ciepło (odpowiednia temperatura), a wszystko po to, by wygodnie usiąść.



*Jest tam ciepło i przytulnie (można się schować przed deszczem, wiatrem, śniegiem i zimnem, ale też przed upałami), są książki, które można poczytać bez ich wypożyczania, są planszówki, wygodne siedzenia (np. pufy), jakieś miejsce do nauki, gdzieś, gdzie można obserwować świat dookoła (np. są duże okna), rozmawiać ze znajomymi.*

**Ładne** – estetyczne i modnie wykończone wnętrza, zachęcające, by spędzić tam więcej czasu, intrygujące.



*Wygląd jakiegoś miejsca przyciąga najpierw, a dopiero potem ktoś się dowie, co jest w środku. Jest jakiś budynek, który superciekawie wygląda i jest otwarty na przykład, można tam normalnie wejść, ktoś tam stwierdzi „o, ciekawe” i wejdzie (...), a jeśli budynek będzie jakimś obskurnym miejscem, to nikt tam nie wejdzie, więc to musi przyciągać wyglądem i zatrzymywać tym, co się tam dzieje.*

**Kameralne**, choć dostępne dla wielu osób – ważne, by miejsce spotkań nie było masowe, nawet jeśli przestrzeń będzie większa, to powinna tworzyć różne kąciaki czy pokoje tak, by móc usiąść ze znajomymi w swoim towarzystwie.

**Bezpieczne** – dla młodzieży ze szkoły średniej i młodszej to jeden z podstawowych warunków korzystania z takiego miejsca; możliwe, że bezpieczeństwo zapewni obecność osoby dorosłej jako gospodarza, jednakże charakter i wydarzenia w przestrzeni mają należeć do młodych.

**Spokojne**, ale z dużą liczbą ludzi, miejsce, w którym czuję się bezpiecznie, które jest dostępne dla każdego (bez znaczenia na status, orientację itp.); miejsce, gdzie będą ludzie w mojej kategorii wiekowej.

**Z atmosferą** – nieformalną i sprawiającą, że każdy czuje się mile widziany, dającą poczucie zaciszy i kameralności.



*Nieformalna atmosfera. Myślę, że to jest trochę też takie miejsce, które nie jest znane przez wszystkich, że raczej cały Lublin nie wie o tym, ale też program, który jest nastawiony również na otwartość na każdego.*

**Przestrzeń wielofunkcyjna** – w okienku między zajęciami albo tuż po lekcjach można tu zajrzeć, by się pouczyć albo wspólnie zrobić projekt zaliczeniowy; można poczekać na autobus, a po południu i w weekendy wziąć udział w warsztatach czy innych wydarzeniach, w każdym momencie można po prostu przyjść, usiąść i dobrze spędzić czas, ze znajomymi albo samemu.



*To wielki, kolorowy budynek z paroma skateparkami (też pod dachem), z salą do malowania, z salą do paintballa, z rezerwatem z pandami, z salą z książkami, z salą ze ścianą wspinaczkową, z salą sportową (też z szarfami), z salą do robienia muzyki, z aquaparkiem. Chciałabym móc tam wchodzić, kiedy chcę i zajmować się tym, na co akurat mam ochotę.*

**Z kawą i kanapką** – nikt nie może być tu głodny, miejsce powinno zapewniać możliwość zakupu (taniej) kawy czy herbaty, napojów i jedzenia, świetnym rozwiązaniem może też być otwarta kuchnia z której każdy może skorzystać.



*Takie miejsce z kanapami, przytulnymi kocami, dywanami starymi od babci, książkami, ale i kawą i wodą, która prawie nic nie kosztuje, ale jednak robi taką atmosferę, że tutaj ktoś zostawił dla mnie czajnik, w którym ja sobie mogę zrobić zupkę chińską, jak czekam, i nie muszę się nikomu spowiadać, po co chodzę, dlaczego, ile zostałem.*

**Strefa bez używek** – komfort i poczucie bezpieczeństwa są najważniejsze, dlatego miejsce spotkań powinno być przestrzenią wolną od używek.

**Wyposażenie** – odpowiednie, by miło spędzić czas: konsole, stół do ping-ponga, gry planszowe, dostępne wi-fi, książki.



*Miejsca do słuchania muzyki i tańczenia oraz miejsce na wyciszenie z pufami, książkami, audiobookami, miejsce na sjęstę oraz jakieś komputery lub laptopy do odrobienia pracy domowej lub poszukania czegoś w Internecie.*

**Dostępne i otwarte** – tolerancyjne dla wszystkich i zapewniające dostępność dla osób z niepełnosprawnościami i cudzoziemców oraz cudzożemek – takie, w którym spotkaniom będzie towarzyszyć integracja.



*Ciche, spokojne miejsce, przyjazne dla osób w spektrum autyzmu, gdzie można spędzić czas po swojemu, bez oceniania przechodniów. Gdzieś, gdzie można być w pełni sobą.*

*Na zewnątrz czy pod dachem* – a może i tu, i tu? W ciepłych porach roku miejsca spotkań mogą być realizowane w przestrzeni, zwłaszcza że istotną kwestią dla młodzieży jest kontakt z naturą, wśród pomysłów powtarza się kino plenerowe, wystawy; plener daje też większe poczucie bezpieczeństwa w kontekście pandemii, jednocześnie w zimie i w deszczowe dni potrzebne jest zaplecze pod dachem, ciepłe i gościnne.



*Wydaje mi się, że dobrymi miejscami by były takie na przykład w jakichś parkach czy gdzieś, na ogniska. Młodzież bardzo lubi ogniska (...) żeby tak posiedzieć sobie kulturalnie przy ognisku, posłuchać muzyki, pograć na gitarze, pobawić się. Byłoby dobrze, jakby były takie miejsca i żeby wtedy policja się nie przyczepiała do tego, bo to jest jednak takie ciężkie.*

*W centrum czy w dzielnicach* – dla wielu osób najlepszą lokalizacją jest centrum, zwłaszcza jeśli tam chodzą do szkoły, z drugiej strony inni woleliby mieć swoje miejsca spotkań w dzielnicach, w bliskości szkół; miejsc powinno być więcej, by tworzyły swoje małe społeczności, by każdy miał do nich dostęp.

#### CO TU ZMIENIA WIEK?

Wskazana wizja była wyrażana przede wszystkim przez osoby w wieku do 20 lat. Studenci i studentki, a także osoby już pracujące chętniej spotykają się ze znajomymi u siebie albo wychodzą do baru, kawiarni, restauracji czy pubu. Studenci i studentki lubią spotkania w plenerze – spacer, ogniska, grille. W przeciwieństwie do młodszych kolegów i koleżanek chcieliby w miejscu swoich spotkań móc kulturalnie i w spokoju wypić także piwo.



*Jak studiowałem w Belgii, tam było mnóstwo bibliotek i każdy mógł sobie przyjść, studiować w bibliotece, ale oprócz bibliotek były tak zwane kluby studenckie. Można było tam przyjść, wypić kawę, nawet kupić piwo jakieś małe – 0,3, zagrać w szachy, zagrać w jakieś planszówki, studiować też, pogadać sobie, zjeść obiad. (...) W Belgii tak było – kupujesz za 15 euro kubek do kawy i za każdym razem, jak przyjdiesz z tym kubkiem do tego klubu studenckiego, możesz pić kawę za darmo. Kto robi kawę – studenci dla studentów, za darmo, przychodzą wolontariusze.*

## BARIERY AKTYWNOŚCI MŁODZIEŻY

Dla młodych osób najczęstszą barierą w spędzaniu czasu tak, jak chcą, jest brak poczucia bezpieczeństwa w mieście oraz problemy z komunikacją publiczną. Część osób zwraca uwagę na tłum i hałas, jest on dla nich utrudnieniem w aktywności. Dla wielu główną barierą jest brak czasu spowodowany nauką i dodatkowymi zajęciami czy treningami.

### BARIERY AKTYWNOŚCI:

**Brak bezpieczeństwa:** osoby pod wpływem alkoholu, niepotrafiące się zachować, zaczepianie na ulicy, strach przed osobami w kryzysie bezdomności, wandalizm, porzucane śmieci, przekleństwa, puszczenie głośnej muzyki, fizyczny i psychiczny strach przed ludźmi, patologiczne zachowania.



*Ludzie, którzy zaczepiają, np. ci pod wpływem alkoholu. Miasto powinno się tym zająć.*



*Brak monitoringu, który zapewniłby większe bezpieczeństwo. Na osiedlach i Starym Mieście jest dużo pijanych ludzi.*

**Własne bariery:** strach przed tłumem, nieśmiałość, zbyt duży hałas, brak towarzystwa, brak wiedzy o wydarzeniach.



*Zbyt duże tłumy ludzi, przez które mam lekki lęk społeczny.*



*Czasami zbyt duża ilość ludzi zgromadzonych w jednym miejscu, co często powoduje duży hałas.*

**Brak oferty zajęć, wydarzeń, treningów:** brak oferty bezpłatnej, brak większej liczby miejsc kulturalnych, brak osób wspierających rozwój, brak promocji i nakładów, np. na mniej popularne dyscypliny sportu, takie jak kobieca piłka nożna.



*Brak chęci ludzi i organizacji do zajmowania się sportem (siatkówką), brak zainteresowania przez kluby i organizacje rozwojem młodych sportowców.*

**Brak dostępności:** brak oferty w języku obcym oraz oferty dla osób z niepełnosprawnościami.



*Ze znajomymi nie z Polski nie ma co robić, można pójść tylko do klubu albo knajpy. Przecież filmy w CK mogłyby mieć angielskie napisy albo chociaż informacje, w jakich językach dostępny jest film, bo czasem np. jest po francusku, ale z napisami tylko po polsku, a czasem w różnych innych kombinacjach. Cudzoziemcy to bardzo duża część Lublina!*

**Brak wiedzy o wydarzeniach:** słaba promocja wydarzeń, trudność ze znalezieniem informacji.



*Często o inicjatywach związanych z kulturą mało się słyszy; ciężko znaleźć informacje na temat takich wydarzeń oraz o możliwości uczestniczenia w nich.*



*Często omijają mnie różne atrakcje, ponieważ o nich nie wiem. Działania w Lublinie są za mało reklamowane.*

**Brak czasu:** dużo obowiązków szkolnych, nauka na uczelni, praca (dzielona ze studiami), nauka na „korkach”.

**Komunikacja publiczna:** brak dobrej komunikacji miejskiej, słabe rozkłady jazdy, wysokie ceny biletów, brak w niektórych miejscach dróg rowerowych, korki, brak busów lub pociągów podmiejskich o późnych porach.



*Fakt, że wiele osób z moich znajomych jest spoza Lublina i muszą dojeżdżać oraz komunikacja miejska (autobusy mogłyby kursować częściej, zwłaszcza wieczorem).*

**Pogoda** – warunki pogodowe: zimno, deszcz, śnieg.



*Niewiele możliwości aktywności na świeżym powietrzu lub w okresie zimowym mało miejsc ciepłych i ogólnodostępnych.*

**Koszty:** brak funduszy, inflacja, wysokie ceny w restauracjach.

**Brak miejsca, przestrzeni:** brak fajnych ławek, mebli parkowych, brak miejsca spotkań w dzielnicach, brak skateparków, za mało miejsc, żeby odpocząć od zgiełku, mała liczba miejsc parkingowych przy Starym Mieście.



*Brak miejsc (szczególnie jesień/zima), gdzie można byłoby się spotkać, niebezpieczne dzielnice, beton wszędzie, rozwijanie tylko centrum z pominięciem innych dzielnic.*



*Brakuje mi przestrzeni do nauki/pracy w mieście. Miejsca, gdzie mógłbym z moimi nieformalnymi grupami się spotykać i działać.*



*Brakuje miejsc takich, gdzie można wyjść i pogadać po prostu z różnymi ludźmi, szczególnie ze studentami. Powinno być takie miejsce, w którym studenci różnych uczelni mogliby po prostu przyjść i poznać inne osoby, nie wśród głośnej muzyki, tylko tak po prostu, nawet na otwartej przestrzeni.*

**Zanieczyszczenia:** hałas, zanieczyszczenie powietrza (spaliny, smog), ziemi i wody, porzucane śmieci (brak śmietników), zniszczone ulice.

**Pandemia:** izolacja, maseczki, strach przed covidem.



*Obostrzenia, pandemia, ludzie się od siebie odzwyczaili i nie chcą się angażować we wspólne działania.*

**Relacje:** ignorancja ludzi, nienawiść, brak tolerancji, presje polityczne, brak możliwości poznania nowych osób spoza szkoły, brak osób, z którymi można spędzać czas.



*Brak najbliższych osób obok, z którymi mogłabym spędzać ten czas.*

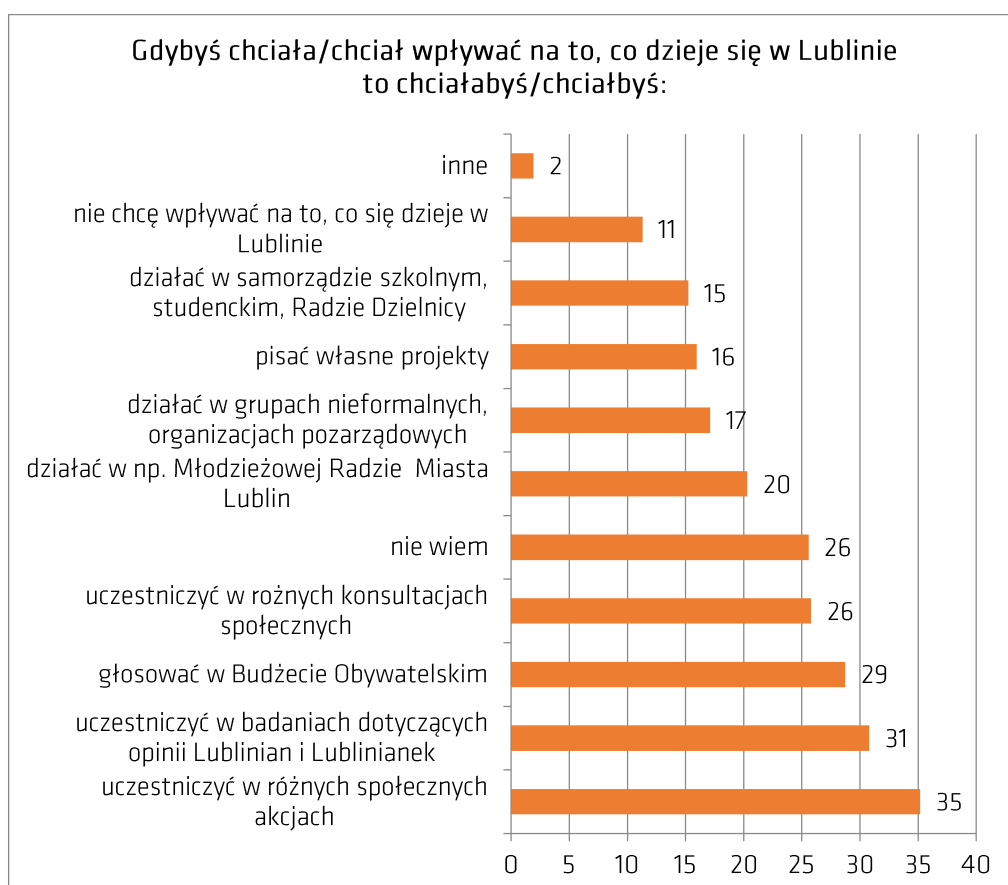


## PREFEROWANE FORMY PARTYCYPACJI MŁODZIEŻY

Partycypacja społeczna to aktywny współudział mieszkańców i mieszkanek oraz wspieranie władz w podejmowaniu decyzji dotyczących miasta. Innymi słowy to sposób, w jaki możesz wpływać na to, co dzieje się w mieście. Tak, tu nie ma dolnej granicy wieku.

W badaniach zapytaliśmy o to, jak młodzi ludzie najchętniej chcą wpływać na miasto. Spośród wielu proponowanych form uczestnicy i uczestniczki ankiety wskazali, że najchętniej uczestniczyliby w różnych społecznych akcjach, badaniach dotyczących opinii lublinian i lublinianek, w ankietach bądź wywiadach oraz głosowali w Budżecie Obywatelskim. Mniejsze zainteresowanie tyczy się konsultacji społecznych (np. spotkań, warsztatów) dotyczących np. przestrzeni dzielnicy. Spora liczba osób nie wie, jak chciałaby wpływać na to, co się dzieje w Lublinie (przede wszystkim są to osoby do 19. roku życia).

Wraz z wiekiem młodzi ludzie coraz bardziej chcą uczestniczyć w różnych społecznych akcjach oraz badaniach dotyczących opinii mieszkańców i mieszkanek. Starsze grupy mocniej też chcą działać w grupach nieformalnych, organizacjach pozarządowych. W konsultacjach społecznych najchętniej wezmą udział czy też napiszą własne projekty osoby po 25. roku życia.



Wykres 4 Odpowiedź na pytanie dotyczące jak młodzi ludzie chcą wpływać na Lublin, N-1555, w %.

### JAKA PARTYCYPACJA JEST DOBRA DLA MŁODYCH?

Podstawowym warunkiem wpływania na miasto jest wiedza o różnych sposobach takiego działania. Z doświadczeń osób biorących udział w wywiadach pogłębionych wynika, że po pierwsze na to, czy młoda osoba wie o możliwościach wypowiedzenia się i czy ma potrzebę zabrania głosu, wpływa środowisko – rodzina czy szkoła, to ono najczęściej przekazuje informacje i zachęca do udziału. Po drugie bardzo ważny jest efekt działań partycypacyjnych – aż dwie osoby biorące udział w wywiadach pogłębionych opowiedziały o tym, jak rozczarowały się Budżetem Obywatelskim ze względu na brak realizacji wygranego projektu. W obu sytuacjach wywołało to rezygnację z głosowania w kolejnych edycjach. Podobnie ważny i kształtujący jest przykład działania samorządów szkolnych, to, na ile szkoła daje im przestrzeń, by realnie mogły na nią wpływać, na ile prężnie funkcjonują. W partycypacji, jak

i w planowaniu działań związanych z młodzieżą należy przede wszystkim pamiętać, by traktować młodych ludzi na równi z innymi, nie decydując za nich, ale pozwalając i zachęcając do tego, by sami, na równi z innymi osobami, wpływali na swoje miasto.

Myślę, że najlepszym podsumowaniem (...) byłoby, żeby korzystać z okazji, że młodzi są tak teraz wyeksponowani (...), żeby w końcu zacząć traktować ich tak samo. Bo na przykład ja często spotykam się z sytuacją, gdzie dorośli osoby mówią, że co ja mogę wiedzieć, a to jest temat, w którym myślę, że mam dużo większą wiedzę. Myślę, że może to podejście takie, gdzie dzielimy ludzi, powinno odejść, a powinniśmy żyć jakoś równiej i też niech nie będzie tak, że są lepsi, że wszystko w mieście będzie pod nich robione.

### CO MŁODZIEŻ WIE O ESM LUBLIN 2023

Spośród osób biorących udział w ankiecie 45% wiedziało, że Lublin uzyskał tytuł Europejskiej Stolicy Młodzi. Skąd się o tym dowiedzieli? Najczęściej jako źródło informacji wskazywali Facebook, informacje na drzwiach autobusu, plakaty i billboardy, w tym ten zawieszony na Ratuszu. Ważnym miejscem przepływu informacji są szkoły. Tradycyjnie także znajomi i rodzina oraz organizacje od początku włączone w starania o tytuł: Fundacja Sempre a Frente czy Młodzieżowa Rada Miasta.



*O tym, że Lublin ma być Europejską Stolicą Młodzi, dowiedziałam się z informacji zawieszonych na gmachu lubelskiego Ratusza.*



*Z postów na Facebooku, informacjach na stronie Lublina, plakatach przy urzędzie, a przede wszystkim od znajomych działających aktywnie w Lublinie.*



*Dowiedziałam się przez przypadek z maila, którego dostałam na mój studencki adres kulowski.*

## Z CZYM KOJARZY SIĘ EUROPEJSKA STOLICA MŁODZIEŻY?

Młodzież – takie ogólne skojarzenie najczęściej przychodzi na myśl uczestniczkom i uczestnikom badania. Dalej kierunki skojarzeń idą w stronę wydarzeń dla większej liczby osób, wręcz o charakterze masowym (koncertów, festiwali, wycieczek, eventów, spotkań). Zdaniem uczestniczek i uczestników ankiety ESM przede wszystkim będzie miało charakter międzynarodowy, do Lublina przyjedzie wiele osób z zagranicy. Powstanie przestrzeń do integracji, panować będzie przyjazna atmosfera oparta na otwartości, integracji i dostępności. Z Europejską Stolicą Młodzieży kojarzy się też tworzenie miejsc spotkań w mieście oraz oferta typowa dla młodych ludzi. Młodzież sama będzie podejmowała inicjatywę do realizacji swoich pomysłów. Pojawiały się też głosy, że ESM będzie oznaczała większą zgodę na współdecydowanie o mieście przez młode osoby, postawienie ich na priorytetowej pozycji. Dlatego ważne jest, by przy planowaniu działań uwzględnić rolę młodych osób, ich różne potrzeby (również związane z dostępnością), ale i poruszane ważne dla nich tematy np. środowisko naturalne czy rynek pracy. Zdaniem osób biorących udział w ankiecie ESM to dla Lublina także duża promocja miasta.

Wśród wypowiedzi pojawiają się również obawy, że ESM będzie miało zbyt imprezowy charakter – tłumy, picie alkoholu, zatłoczona komunikacja miejska. Niektórzy obawiają się, że ESM nie będzie miało charakteru młodzieżowego, czy że będzie w tym nieautentyczne, pozorne.

### Wybrane wypowiedzi na temat ESM Lublin 2023



*Ja myślę, że tak po angielsku mówią take the floor, że floor weźmie młodzież i przez ten 2023 rok będzie bardzo gorąco, będzie dużo różnych wydarzeń – tak mi się wydaje – związanych z młodzieżą, ale byłby smutny, gdyby tylko z młodzieżą. Myślę, że ona pokaże, jakie zmiany chcą zrobić w tym mieście i też zaproszą inne grupy wiekowe do tych aktywności.*



*Z młodzieżą z całej Europy – z zapałem, energią, młodością, ambicją, innowacyjnością, dynamizmem.*



*Dostępność do kultury, nowości, technologii, nowoczesności. Zapoznavanie społeczeństwa z nowoczesnością, dawanie młodzieży swobody w ujawnianiu swoich zainteresowań i potrzeb. Umożliwienie młodzieży realizacji swoich ambicji i potrzeb.*

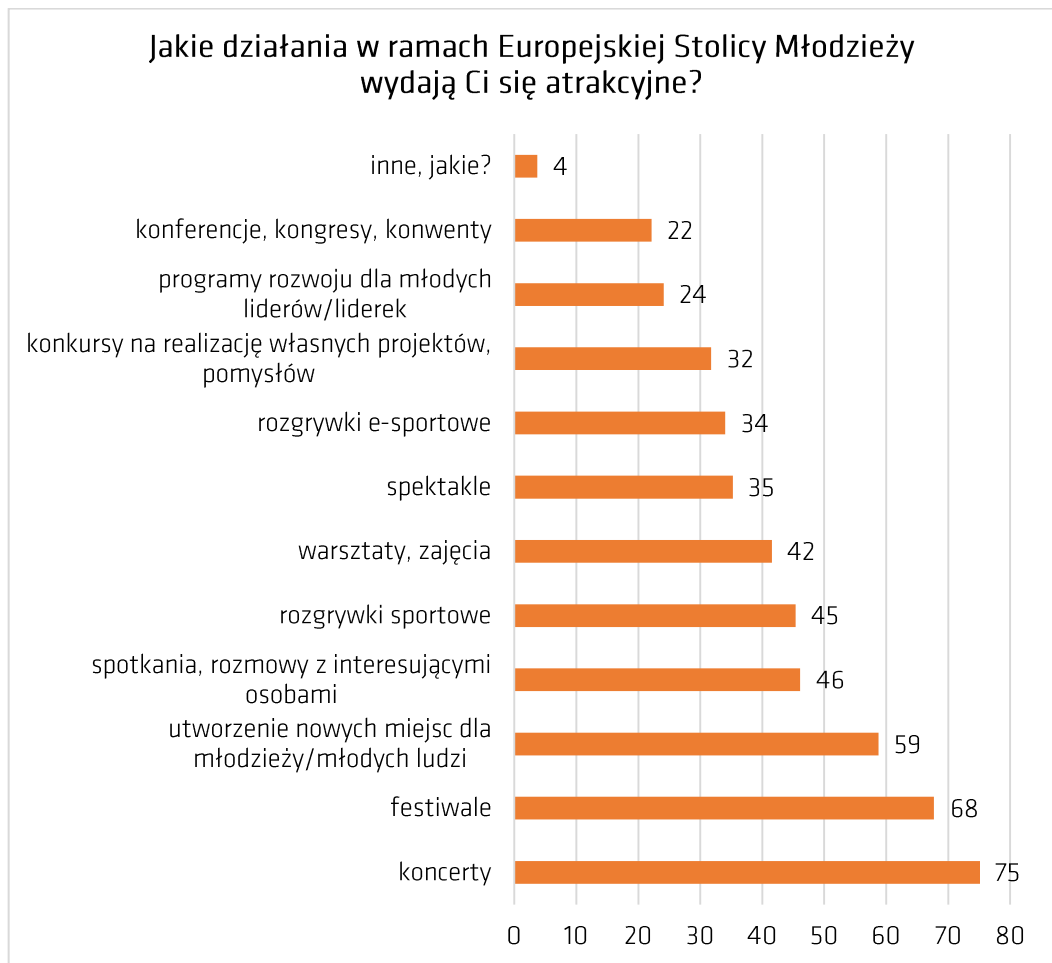


*Z miejscem, gdzie każdy jest sobie równy, gdzie ludzie nam nie mówią, co mamy robić w danej chwili. Z miejscem, gdzie wszystko jest szeroko dostępne.*

*Wizualna forma promocji Europejskiej Stolicy Młodzieży* jest dobrze widoczna i zdaniem osób biorących udział w badaniach atrakcyjna, miła dla oka. Jednocześnie komunikaty te nie mówią w pełni, czym będzie w rzeczywistości świętowanie tytułu, na czym będzie to polegało. Wątpliwości wzbudza hasło: *Lublin is Youth*, jest niejasne, trudne do wypowiedzenia.

## PREFEROWANE DZIAŁANIA W RAMACH ESM

Młodzi przede wszystkim chętnie przyjdą na koncerty i festiwale. Skorzystają również z nowych miejsc stworzonych specjalnie dla nich. Zainteresują się też spotkaniami czy rozmowami z interesującymi ludźmi, a także przyjdą na rozgrywki zarówno sportowe, jak i e-sportowe. Uczestnicy i uczestniczki ankiety w wieku od 15 do 19 lat najmniej interesują się warsztatami. Wraz z wiekiem rośnie zainteresowanie festiwalami, koncertami, spektaklami, spotkaniami z interesującymi ludźmi, kongresami, ale i chęć pisania własnych projektów. Konferencje najmniej interesują osoby do 19. roku życia.



Wykres 5. Odpowiedź na pytanie dotyczące atrakcyjnych form Europejskiej Stolicy Młodzieży, N-1555, w %.

Poniższy cytat bardzo dobrze zobrazuje wyniki badań ankietowych:



*Idąc do tych programów rozwoju dla młodych liderów i liderki (...), myślę, że to jest super pomysł, tylko że przede wszystkim trzeba by było dotrzeć do tych licealistów, do szkół, które pozwalają, bo myślę, że studenci będą się angażowali, ale troszkę mniej, bo mają mniej czasu, a więcej obowiązków. Licealiści mogą się w tym super poczuć, w takich programach dla liderów, i to pociągnie dalej warsztaty, festiwale spektakle, bo oni to zorganizują i będą chcieli to zrobić. Na pewno jest super pomysłem i takie inicjatywy myślę, że trzeba wspierać zawsze, ale też wiem, że dużo osób jest chętnych.*

### CO UZUPEŁNIĆ W PROPOZYCJACH PROGRAMOWYCH ESM LUBLIN 2023?

Uczestnicy i uczestniczki wywiadów oraz warsztatów kreatywnych wskazali także różne formy i tematy, o których trzeba pamiętać, tworząc program ESM:

- ◆ by Lublin stał się prawdziwie przyjaznym miastem dla młodzieży, ESM nie powinien być jedynie programem rozrywkowym, ale także zawierać elementy potrzebne młodym ludziom w kontekście wejścia na rynek pracy: warsztaty dotyczące przygotowania CV, poradnictwo pracy, targi pracy,
- ◆ powinny być realizowane wydarzenia służące integracji między osobami z różnych środowisk, osobami sprawnymi i z niepełnosprawnością, cudzoziemcami i cudzoziemkami – nie chodzi tu o osobne wydarzenia dla poszczególnych grup, tylko organizowanie wspólnych wydarzeń z dbałością o dostępność (obecność tłumaczy PJM, tzw. oficerów językowych, dostosowane wnętrza, projektowane wspólnie z osobami z niepełnosprawnościami i uwzględniające ich potrzeby zarówno architektoniczne, jak i np. dotyczące oświetlenia),
- ◆ dbałość o dostępność powinna dotyczyć też informowania o wydarzeniach, o kwestiach organizacyjnych, jak również samego zapewnienia transportu osób z Lublina i spoza miasta, także osób z niepełnosprawnościami i mówiących w językach obcych,
- ◆ uwagi wymagają potrzeby starszej młodzieży – młodych dorosłych, którym brakuje możliwości (darmowych bądź tanich) uprawiania amatorskiego sportu (oraz rozgrywek) różnych dyscyplin czy też nauki języków,
- ◆ wydarzenia mające na celu pokazywanie talentów, wzajemne inspirowanie się,
- ◆ działania uwzględniające potrzeby osób zarówno ekstrawertycznych, jak i tych introwertycznych czy preferujących wydarzenia kameralne,
- ◆ wydarzenie mające na celu celebrację roku młodzieży, pozwalające odświeżnie się ubrać i przygotować, np. bal, gala,
- ◆ strefa kulinarna – wspólne gotowanie, warsztaty, spotkania przy stole,
- ◆ okazje do poznania innych kultur, a także do wspólnych wycieczek i poznania okolicy Lublina,

- ◆ warsztaty dla młodych liderów i liderek są idealną formą z jednej strony wzmocnienia osób, które chcą być aktywne, a z drugiej rozszerzenia zespołu tworzącego ESM o rzeszę nowych osób i nowych pomysłów.

Jedna z osób uczestniczących w badaniu tak skomentowała ofertę programową:



*Może turnieje jakieś, żeby były rozgrywki sportowe. Jednak brakuje mi tu czegoś związanego ze sztuką, jakieś wystawy, ale też kino, kinematograf, wystawy obrazów, śmiało możecie dodać do tych rozgrywek sportowych rozgrywki e-sportowe, planszówki. Fajnie by było też jakiś show zrobić, bo to jest też bardzo o młodzieży, stand-up show, konkurs talentów, konkurs stand-upów, żeby też dać możliwość powiedzenia o sobie, powiedzenia swojej historii.*

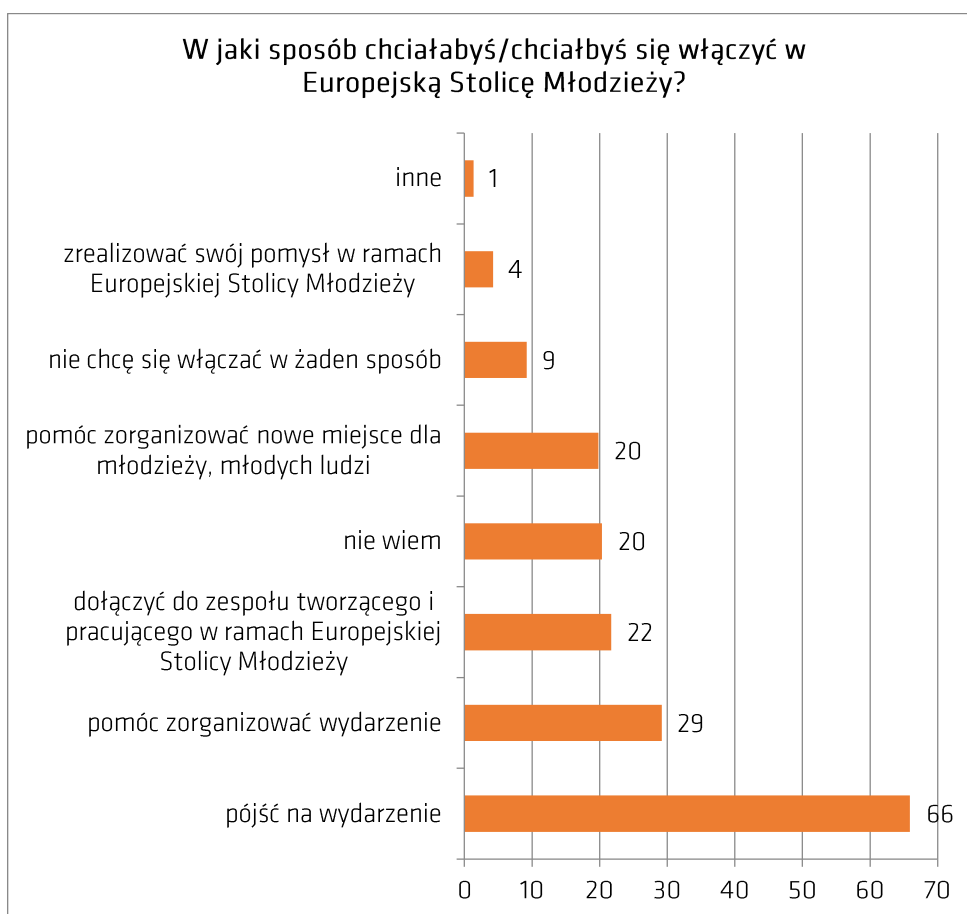
### TEMAT JEST NAJWAŻNIEJSZY!

Kluczem do realizacji atrakcyjnych działań jest oparcie ich o tematy interesujące młodzież. Może wtedy okazać się, że formy realizacji tych działań będą zupełnie inne. Także znane wszystkim formy wydarzeń mogą być prowadzone w różny sposób – dla młodzieży ważne jest, by tworzyć je w lekkiej, nieformalnej atmosferze.



## FORMY ZAANGAŻOWANIA MŁODZIEŻY W ESM

Młode osoby wskazały różne formy uczestnictwa w wydarzeniach realizowanych w ramach ESM. Młodzież najchętniej weźmie udział w warsztatach, koncertach, festiwalach, spektaklach, rozgrywkach sportowych. Już zdecydowanie mniej osób chciałoby pomóc zorganizować jakieś wydarzenie. Niektóre osoby są zainteresowane tym, żeby dołączyć do zespołu tworzącego i pracującego w ramach Europejskiej Stolicy Młodzieży, np. jako wolontariusz/wolontariuszka, pomóc zorganizować (np. zaprojektować, wymyślić program i zasady) nowe miejsce dla młodzieży. Wraz z wiekiem rośnie chęć zaangażowania się w ESM. Młode osoby, do 14. roku życia, często nie mają jeszcze opinii, jak zaangażować się w to wydarzenie.



Wykres 6. Odpowiedź na pytanie dotyczące włączania się w działania Europejskiej stolicy Młodzieży, N-1555, w %.

Młodzi ludzie chętniej zaangażują się we współpracę i współtworzenie oferty ESM, gdy będą mogli się włączyć w organizację wydarzeń bliskich ich zainteresowaniom czy aspiracjom zawodowym, a także formom lubianych działań. Dla wielu ważna będzie też możliwość realizacji praktyk w ramach współpracy z ESM – to świetna okazja np. dla osób studiujących języki obce czy animację kultury. Takie możliwości sprawią, że każda ze stron wyniesie korzyści ze współpracy. By to wszystko było możliwe, na początek potrzebna jest dostępna różnymi kanałami informacja o tym, jak można się włączyć w tworzenie ESM.

## PODSUMOWANIE RAPORTU

---

Jednym z podstawowych założeń działań prowadzonych w ramach Europejskiej Stolicy Młodzieży Lublin 2023 jest uczestnictwo młodzieży, rozumiane jako aktywny udział w pracy nad ostatecznym kształtem programu ESM Lublin 2023 i jego współrealizacją. Badanie aktywności młodych ludzi w Lublinie jest jednym z pierwszych takich działań. Jego wyniki dają obraz Lublina widziany oczami młodych ludzi. Tego rodzaju ocena ogólna będzie kontynuowana w latach 2022 – 2024. Pozwoli to sprawdzić, jaki wpływ mają działania związane z ESM Lublin 2023 na zmiany, jakie zajdą w mieście. Jednocześnie zapewni organizatorkom i organizatorom informacje o potrzebach młodzieży i refleksje, które pomogą dalej rozwijać współpracę na linii młodzież – miasto i wspólnie tworzyć rozwiązania dla miasta przyjaznego młodym ludziom. Dziękujemy za udział w badaniach, wszystkie informacje, refleksje i pomysły. Dziękujemy za współpracę przy promowaniu ankiet. Raport z badań ma posłużyć wszystkim osobom, które są zainteresowane działaniami młodzieżowymi, z młodzieżą i na rzecz młodzieży w naszym mieście. Korzystaj śmiało!

Jeśli chcesz się podzielić opiniami, pomysłami na temat kolejnych badań, czy innymi spostrzeżeniami dotyczącymi ESM Lublin 2023 prosimy o kontakt:

[FB: LUBLIN 2023](#)

Jeśli chcesz dołączyć do grona osób pracujących i współorganizujących ESM 2023 albo jesteś zainteresowany, zainteresowana wolontariatem napisz:

[2023@LUBLIN.EU](mailto:2023@LUBLIN.EU)